

СТАНОВИЩЕ

ОТ ДОЦ. ЛИЛЯНА ПЕТКОВА, ДОКТОР

Относно: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЯ НА ТЕМА „ РАЗВИТИЕ НА МОДЕЛА НА ДВОЙНАТА КАРИЕРА НА СПОРТИСТИ.”

ДОКТОРАНТ: МАРИЯ АЛЕКСАНДРОВА ПОПОВА – ХРИСТОВА

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ: ПРОФ. ДАНИЕЛА ДАШЕВА, ДН

Изследването на Мария Попова по въпроса за двойната кариера има научно-приложно значение както за активните спортисти, които след прекратяване на спортната си дейност трябва да се адаптират към друга кариера, така и за институциите и лицата, свързани с този проблем.

Литературният обзор, представен в 80 страници, е изграден изцяло върху „Политиките и отговорностите на ЕС към двойната кариера на спортистите” отразени в основни документи на Европейската комисия и европейски институции, свързани със спорта. Това е сериозен труд за издирване, превеждане, цитиране, коментиране и предлагане на решения за различните аспекти на двойната кариера на спортистите. Проучването на документите и практиките по този въпрос са необходима основа, за изследване на възможностите моделът на двойната кариера в България да бъде развит и усъвършенстван.

Втора глава, Цел, задачи, методика и организация на изследването е разработена според традиционния за такива изследвания стандарт, формулирани са 6 задачи, насочени към достигане на целта. Задача 1 – „Контент анализ на литературни източници...” не е изпълнена – в дисертацията няма данни от контент-анализ. Може би, докторантката е имала предвид аналитичния подход при проучването на публикации и документи, а не контент-анализ като систематичен метод за изследване характеристиките на информацията.

Използвани са статистически методи, подходящи за приложение при данни от анкетно проучване и SWOT-анализ на вътрешната и външната среда на изследвания феномен. Посочването на „Коефициент на корелация на Пирсън” като статистически метод е очевидна грешка, тъй като не са изследвани зависимости. Вероятно, докторантката е имала предвид χ²-критерий на Пирсън, който се прилага за проверка на статистическите хипотези и действително е използван за тази цел в анализа на данните, но не е отбелязан при статистическите методи.

Анализът на резултатите в гл. III се основава на емпирични относителни дялове от анкетни данни, илюстрирани с графики и фигури. Направен е подробен анализ на отговорите в групите и сравнителен анализ между групите, по признаците студенти, преподаватели, университети, директори, бизнесмени, активни спортисти. Получените данни потвърждават формулираните четири хипотези на изследването. В коментара Мария Попова показва, че има задълбочени познания и компетентно мнение относно необходимите условия за развитие на модела на двойната кариера на спортисти в България.

Относно компетентността на директорите на училища по въпросите на двойната кариера на спортисти имам известно колебание. Фактът, че 75% от запитаните посочват благоприятните последствия за здравето като най-голяма полза от двойната кариера, според мен, показва, че респондентите са имали пред вид по-скоро ползата от заниманията със спорт, а не ползата от двойната кариера (която може би не е чак толкова благоприятна за здравето – напротив, може би, внася допълнително напрежение и умора в ежедневието на спортистите-ученици).

От електронна анкета с 570 лица от бизнеса се вижда, че голям процент от запитаните „не познават“ посочените организации, а 100% от тях „не познават“ и термина „двойна кариера“. От тези данни е направен косвен извод, че това обстоятелство, „...прави невъзможно участието им в подобренето на модела за успешна двойна кариера“ . Но от данните се вижда, например (фиг.18), че почти половината от бизнесмените (45% или 256 представители на бизнеса), са запознати с програмата Еразъм +, в която е отделено съществено място за двойната кариера на спортистите и може да се предположи, че поне една част от тях биха отговорили на конкретни въпроси за двойната кариера, ако бяха поставени такива .

В част III.6 дипломантката излага главните приоритети за подобрене на модела на двойната кариера на спортистите в България. Това, според мен, е най-съществената част от дисертацията, в която се съдържат насоките и механизмите за директно приложение на резултатите от изследването в различните аспекти за развитие на модела на двойната кариера.

Недостъци в терминологията и стила:

Не е дадено определение на понятието „спортист“ в контекста на темата. Използват се термините „спортист“, „атлет“, „спортсмен“, „топ атлет“ „елитен спортист“ др. подобни, в зависимост от европейския

източник на информацията или говоримия език. Задължително трябва да се поясни, за какви спортисти става дума, защото в текста се казва, че дуалната кариера трябва да започва от най-ранна възраст (а има документи на ЕС, в които се изразява несъгласие с ранната спортна специализация на децата и вредата за тяхното развитие в други аспекти, вкл., че се нарушават човешките им права, понеже в тази възраст те не могат сами да вземат решения за своето настояще и бъдеще).

Текстът на много места се нуждае от редактиране, особено в преводните материали от литературния обзор. Въвеждането на думи като „фасилитатор“, „приоритизиране“ и др., които имат синоними в българския език, би могло да се избегне.

Приноси.

1. За усъвършенстване на модела на двойната кариера на спортистите в България е събран, систематизиран и компетентно анализиран голям по обем материал от европейски документи по въпросите на спорта, които могат да бъдат използвани и за други изследвания.
2. Получените данни от проведените допитвания предоставят нова информация относно актуалния въпрос за двойната кариера на спортистите в България, който има многогранно значение за българското общество.
3. Определени са главните приоритети за подобрене на модела на двойната кариера на спортистите в България, разработени конкретно и подробно, с ясни указания за приложението им.
4. Направени са препоръки, които имат непосредствено приложен характер, могат да бъдат солидна основа за теоретични обобщения относно двойната кариера на спортисти и дават насоки за бъдещи изследвания в тази област.

Изводите са формулирани така, че звучат повече като констатации. Повтарят се конкретни данни от анализа на резултатите, което е напълно излишно.

Препоръките са в синхрон със съдържанието на дисертацията и с европейските документи по въпросите на двойната кариера.

Приложени са изискваните **документи и копия на публикации** по темата на дисертацията.

Авторефератът представя точно дисертацията както по композиция, така и по съдържание. Онагледен е с графиките и фигурите от дисертацията. Четирите таблици от приложението на критерия на Пирсън

χ^2 са напълно излишни – достатъчно е в текста да се отбележат стойностите на критерия и статистическата значимост на коефициента. Трябва да се поправи мултиплицираната грешка в заглавието на тези таблици :” *Равняване* на честотните разпределения...” което трябва да бъде „*Сравняване* на честотните разпределения...”.

Заключение. Направените критични бележки по съдържанието на дисертацията не умаловажават нейната стойност като научно-приложен продукт с голяма практическа значимост за развитието на модела на двойната кариера на спортисти в България. Убедена съм, че Мария Попова с този труд успешно ще защити правото да получи образователната и научна степен *доктор*, за която кандидатства.

Доц. Лиляна Петкова, доктор

